

ACTIVITATEA LUI ALEXANDRU MARGHILOMAN LA ÎNCEPUTUL GUVERNĂRII CONSERVATOARE DIN 1910–1912, REFLECTATĂ ÎN COTIDIANUL *DIMINEAȚA* (DECEMBRIE 1910–FEBRUARIE 1911)

Colonel parașutist în rezervă **Dragoș-Claudiu AXINIA***

E-mail: axiniadragos@yahoo.com

Filiala Buzău a Asociației Naționale Cultul Eroilor *Regina Maria*

* Colonel parașutist în rezervă, absolvent al Universității Politehnice Iași. Redactor-șef al revistei *Parașutiștii*. Președinte al Filialei Buzău a Asociației Naționale Cultul Eroilor *Regina Maria*. Domenii de preocupare: istoria României, istorie militară, istoria parașutismului românesc, monumente istorice. Autor și coautor al mai multor manuale privind parașutismul militar; articole publicate în *Revista Parașutiștii*, *Revista Forțelor Terestre*, *Străjer în calea furtunilor*, *Acta Moldaviae Meridionalis*.

THE ACTIVITY OF ALEXANDRU MARGHILOMAN AT THE BEGINNING OF THE CONSERVATIVE GOVERNANCE IN 1910–1912, REFLECTED IN THE DAILY NEWSPAPER *DIMINEATA* (DECEMBER 1910–FEBRUARY 1911)

Summary. Alexandru Marghiloman was, without a doubt, one of the political personalities who marked the political and social life of Romania from the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. The present study aims to reveal to the readers the image of the young and ambitious politician, when he was in full ascension of his political career, which will culminate with the appointment, by King Ferdinand I, as prime minister on March 5, 1918. Alexandru Marghiloman was a strong character, educated at the French school, with a brilliant speech and also a remarkable figure in the socio-cultural life of Romania, a true „wallah lord” as Nicolae Peneș called him in his book.

Keywords: Marghiloman, newspaper *Dimineata*, conservative governance in 1910, minister of the interior, journalism.

Rezumat. Alexandru Marghiloman a fost, fără niciun dubiu, una din personalitățile politice care a marcat viața politică și socială a României de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Studiul de față își propune să releve cititorilor imaginea tânărului și ambițiosului politician, atunci când se afla în plină ascensiune a carierei sale politice, ce va culmina cu desemnarea, de regele Ferdinand I, ca prim-ministru la 5 martie 1918. Alexandru Marghiloman a fost un caracter puternic, educat la școala franceză, cu un discurs briliant și un personaj remarcabil în viața socio-culturală a României, un adevărat „lord valah”, așa cum l-a numit Nicolae Peneș în cartea sa.

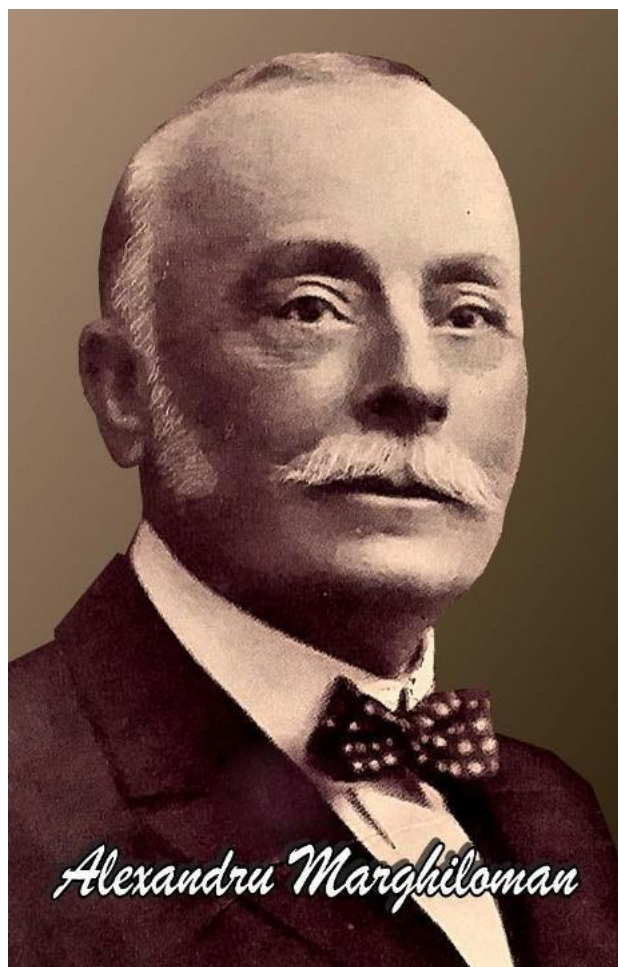
Cuvinte-cheie: Marghiloman, cotidianul *Dimineata*, guvernarea conservatoare în 1910, ministru de interne, jurnalism.

Alexandru Marghiloman a fost unul dintre cei mai importanți oameni politici ai sfârșitului de secol XIX și începutul secolului al XX-lea din România. S-a născut la 27 ianuarie 1854 la Buzău și a murit la 10 mai 1925 la Buzău [1, p. 20]. Alexandru este fiul lui Ion (Iancu) Marghiloman și al Irinei Izvoranu (Marghiloman), descendentă a familiei de boieri Izvoranu.

Fiu al plaiurilor buzoiene, pe care nu le-a părăsit niciodată, cu legături adânc înrădăcinate în tradițiile, cultura și pământul românesc, Alexandru Marghiloman și-a desăvârșit studiile la Colegiul *Sfântul Sava*, precum și ale Facultății de Drept și ale Înaltei Școli de Științe Politice de la Paris. Obține doctoratul în drept și științe politice în anul 1978.

Alexandru Vaida-Voevod spune despre Alexandru Marghiloman că era „dotat cu calități intelectuale excepționale, având o cultură universală superioară, era gentlemanul desăvârșit în toate manifestările individualității sale și un *Lebenskünstler* (artist al vieții)” [2, p. 8].

Urmare a calităților native, a situației materiale, dar și a educației în instituții de prestigiu, Alexandru Marghiloman abandonează cariera din magistratură și intră în politică, fiind ales deputat în Colegiul nr. 1 de Buzău, la 6 noiembrie 1879. Cu o ascensiune fulminantă în cariera politică, Marghiloman a făcut parte din diverse guverne în calitate de ministru al Justiției (1888), ministru al Lucrărilor publice

(1888–1889 și 1889–1890), ministru al Agriculturii, Industriilor, Comerțului și Domeniilor (1890–1891), ministru al Afacerilor Străine (1900–1901).

A făcut parte inițial din gruparea junimistă, care s-a transformat în anul 1891 în Partidul Constituțional. După fuzionarea conservatorilor survenită în 1907, Marghiloman devine, alături de Petre P. Carp și Take Ionescu, una dintre personalitățile marcante ale Partidului Conservator. De altfel, un adversar al său scria „... un partid care dorește să câștige alegerile, să îl pună pe Alexandru Marghiloman ministru de Interne” [3, p. 11].

La 29 decembrie 1910, Alexandru Marghiloman devine ministru de interne în Consiliul de Miniștri condus de Petre P. Carp. Guvernarea lui Petre P. Carp, desfășurată între decembrie 1910 și aprilie 1912, a reprezentat unul dintre ultimele episoade în care Partidul Conservator a deținut controlul efectiv asupra conducerii statului român înainte de Primul Război Mondial. În acest context, Alexandru Marghiloman, una dintre figurile proeminente ale conservatorismului românesc, a ocupat funcția de ministru de interne, consolidându-și poziția politică și influența în cadrul partidului [4, p. 6].

Activitatea sa ca ministru de interne, reflectată în paginile ziarului *Dimineața*, ne propunem să o analizăm în cele ce urmează. Ziarul *Dimineața* a fost fondat în anul 1904, avându-l ca director pe Constantin Mille. Cotidianul a apărut într-un moment în care România se afla într-o perioadă de transformări economice, politice și sociale profunde, iar presa juca un rol din ce în ce mai important în modelarea opiniei publice.

Constantin Mille este un nume semnificativ în cultura română din prima jumătate a secolului al XX-lea. A fost un jurnalist remarcabil, dar și un autor cu o activitate literară și socială deosebită. Opera sa se remarcă prin angajamentul față de problemele societății românești și prin stilul său clar și incisiv. Constantin Mille a fost unul dintre cei care au influențat evoluția presei românești, fiind un susținător al unei jurnalistici independente, devenind „părinte al ziaristicii române moderne”, așa cum scrie pe piatra sa de mormânt de la Cimitirul Bellu din București.

Stilul jurnalistic adoptat de *Dimineața* a fost un amestec între informare riguroasă și comentarii politice, fiind un exemplu remarcabil de jurnalism angajat social și inovație editorială. Mulți dintre jurnaliștii și editorii ziarului erau personalități marcante ale epocii, iar printre colaboratori s-au numărat scriitori, politicieni și intelectuali, care au contribuit la înălțarea standardelor jurnalismului românesc.

Din articolele studiate reiese ca Alexandru Marghiloman este omniprezent în viața politică, culturală și mondenă a societății românești de la începutul secolului al XX-lea din România, atât în București și la Buzău, unde avea domeniul de la vila *Albatros*, cât și în alte orașe din țară, în scopuri preponderent politice – prin prisma poziției ministeriale și prin cea a poziției în cadrul Partidului Conservator, unde îl seconda pe Petre P. Carp.

În general ziarul *Dimineața* a prezentat activitățile guvernului conservator și ale ministrului de interne Alexandru Marghiloman într-o manieră corectă și obiectivă, oferind o perspectivă critică asupra activității guvernamentale conservatoare. Ca ministru de interne, Marghiloman a promovat o viziune conservatoare asupra funcției publice, în care accentul cădea pe profesionalism, stabilitate și centralizarea deciziei administrative. El s-a remarcat prin dorința de a consolida autoritatea statului în teritoriu, de a eficientiza structurile de control administrativ și de a combate excesele politizării aparatului birocratic.

În paginile sale ziarul *Dimineața* a publicat frecvent discursurile liderilor politici, ca formă de informare. Această manieră de prezentare a evidențiat și mai bine talentul și elocința oratorică a ministrului Marghiloman, acesta reușind, de cele mai multe ori,

PUBLICATIA
CONSIGIUL DE CENSURA
 Agenta de Publicitate
CAROL SCHULTEK & Comp.
 11, Calea Victoriei, Nr. 11
 Bucuresti

Dimineața

DIRECTOR
COND. P. MILLE
 Alinașcu în președ.
 100 de lei - 1 leu - 100 de lei
 Pentru subscripții și alte informații
 Direcția de Distribuție Nr. 1000
 11, Calea Victoriei, Nr. 11
 București

— APARE IN FIE CARE DIMINEATA CU CELE DIN URMAȘTIRI-DIN TOATA LUMEA —

Ministerul Petre P. Carp

SCHIMBAREA REGIMULUI Guvernul a demisionat Regele avizează

Amplasarea a lui Ionel Brătianu...
 După ce s-a deosebit de guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...

Noii miniștri

- În șefa a lui Ionel Brătianu...
 D. P. P. Carp, prim-ministru și ministru de finanțe;
 D. Titu Marghiloman, ministru de externe;
 D. Al. Marghiloman, ministru de interne;
 D. N. Filipescu, ministru de război;
 D. C. C. Arion, ministru cultelor și instrucției publice;
 D. Ion Lahovary, ministru agriculturii și domeniilor;
 D. Barbu Delavrancea, ministru lucrărilor publice;
 D. D. Nentescu, ministru comerțului și industriei;
 D. Mișu Cantacuzino, ministru justiției.

Secreții general

Amplasarea a lui Ionel Brătianu...
 După ce s-a deosebit de guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...

Secreții general

Amplasarea a lui Ionel Brătianu...
 După ce s-a deosebit de guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...

Secreții general

Amplasarea a lui Ionel Brătianu...
 După ce s-a deosebit de guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...

Secreții general

Amplasarea a lui Ionel Brătianu...
 După ce s-a deosebit de guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...
 În ziua de azi guvernarea...

ZILE mai sint pină la
 tragerea premilor
 ziarului „DIMINEAȚA”
 Abonați-vă fără înfrizire!

să transmită mesajele programului partidului de guvernământ: „E greu să-ți faci datoria! Azi însă e și mai greu pentru că nici odată mai mult ca acum calomnia și minciuna nu și-au făcut loc în viața noastră politică. Am spus în programul nostru că voim ca industria și comerțul să fie la adăpostul oricărui arbitrar. E o făgăduială ce se va îndeplini! Când am făgăduit comercianților de băuturi spirtoase liberta-

tea la orașe, eram consecuenți cu programul nostru. N'am făcut-o în vederea alegerilor. Când am făgăduit despăgubiri celor expropriați am făcut-o conform cu idealul nostru. Cu repaosul duminical am voit să împăcăm toate interesele. S'a spus că făgăduim scu-teala de impozite pentru loturile mai mici ca 6 h. a. și asta numai spre a lua voturi. S'a mai adăugat: Cu ce veți compensa cele 4 milioane cu cari se ușurează

greutățile plugarilor? De unde veți plăti sporul învățătorilor? Răspundem: de la o mai bună chibzuință și de la o mai mare ocrotire a banului public” [5, p. 2].

Dar eforturile guvernului conservator nu au fost încununuate de succes, guvernarea încheindu-se în aprilie 1912, deși a „cerut o micșorare cu 15 la sută a bugetului guvernamental prin reducerea numărului funcționarilor publici și simplificarea administrațiilor județene și sătești. Dar ceea ce a provocat căderea sa a fost o propunere de noi impozite, în special asupra producției de băuturi alcoolice, care lovea în masa de țărani” [6, p. 122], dar și pentru ceea ce a fost denumită în epocă: „Afacerea tramvaiul” – Presiunile lui Carol I, în direcția rezolvării crizei, duc la demisia în aprilie 1912 a guvernului P.P. Carp, care ar fi putut rămâne în funcție până la terminarea mandatului în 1913, în ajunul crizei balcanice. Măsurile luate de Al. Marghiloman, sprijinit cu toată autoritatea de P.P. Carp, se întorceau ca un bumerang împotriva acestora. Demisia venea ca una de onoare, dar și sub presiunea adversarilor politici [7, p. 200].

În paginile ziarului *Dimineața* sunt prezente și numeroase opinii critice, iar din analiza articolelor apărute în acea perioadă (decembrie 1910 – februarie 1911) reiese că, în general, opiniile pozitive sau de analiză politică sunt semnate de autori, iar cele cu tentă critică sau de satiră sunt semnate sub pseudonim sau inițiale. De exemplu, în ceea ce privește „afacerea Racovski” privind expulzarea politicianului Cristian Rakovski, ziarul relatează evenimentele, evidențind implicarea ministrului Alexandru Marghiloman, însă atunci când publică opinii critice: „D. Alex. Marghiloman a asigurat pe d-rul Racovsky, dându-i garanția cuvînlului d-sale de ministru, că în tot timpul șederei sale în țară va putea merge la Constanța oricînd va vroi, fără a fi împedecat de către autorități. Epoca, la rîndul său, a confirmat, printr’un comunicat oficial, acest angajament al ministrului de interne. Constatăm, însă, că d. Alex. Marghiloman ori nu-și respectă cuvîntul dat sau autoritățile respective calcă, cu de la sine putere, ordinul expres al ministrului de interne. Ni se comunică, în adevăr, că autoritățile din Mangalia împiedecă pe d-rul Racovsky de a merge la Constanța, deși are pentru aceasta autorizația expresă a ministrului. ... D. ministru de interne e ținut să explice dacă în adevăr a revenit asupra angajamentului ce și-a luat față de d-rul Racovsky și dacă acest angajament nu a fost decît o simplă manoperă pentru a produce o anume impresie în opinia publică. Așteptăm!” [8, p. 1], articolul nu este semnat.

De asemenea, în paginile ziarului apar și aspecte ale importanței sociale a omului Alexandru Marghiloman. Astfel, ziarul publica un articol apărut în *Le Figaro* în data de 2 martie 1911, sub semnătura lui Raymond Recouly: „...Un dejun la d. Alexandru Marghiloman, ministru de interne. Sînt de față vre-o cîțiva miniștri: d. Filipescu, ministru de războiu, d. Cantacuzino, ministru de justiție, Delavrancea, oameni politici, statul major al partidului conservator.Cînd te găsești în tovărășia acestor oameni politici romîni cari vorbesc limba noastră (franceză – n.n.) ca și noi, cari vin la Paris de două-trei ori pe an, uiți repede că te afli printre străini. D. Alexandru Marghiloman, stăpînul casei, cu vioiciunea sa spirituală, cu arta lui de a-ți povesti anecdote și de a deschide conversația, n’a contribuit puțin ca să-mi dea această impresie” [9, p. 1].

Din toate articolele analizate reiese că Alexandru Marghiloman a fost un om deasupra timpurilor, care și-a pus toate energia, capacitățile și talentul oratoric în slujba intereselor guvernării conservatoare, dar și a unei bune guvernări, desigur, în concordanță cu situația sa socială, educația și averea sa.

Alexandru Marghiloman a fost un caracter puternic, educat la școala franceză, cu un discurs brillant și un personaj remarcabil în viața socio-culturală a României, un adevărat „lord valah”, așa cum l-a numit Nicolae Penes în cartea sa. Apogeul carierei sale politice va fi atins prin desemnarea, de regele Ferdinand I, ca prim-ministru al României, la 5 martie 1918.

Bibliografie:

1. Nicoară Marius-Adrian. *O scurtă istorie a Buzăului văzută prin personalitățile sale*. Buzău: Editura Alpha MDN, 2025.
2. Vaida Voevod Alexandru. *Memorii*. Vol. 2, Editura Dacia, 1995.
3. Marghiloman Alexandru. *Discursuri 1885–1924*, vol. 1, Buzău: Editura Alpha MDN, 2025.
4. Stanomir Ioan. *Conștiința conservatoare: preliminarii la un profil intelectual*. București: Editura Nemira, 2004.
5. Ziarul *Dimineața*, ediția din 1 februarie 1911.
6. Hitchins Keith. *Romania 1866–1947*. București: Editura Humanitas, ed. a IV-a, 2013.
7. Patraș Cristinel. *Un episod controversat din istoria transportului public din România: „Afacerea tramvaiul” (1909–1912)*. În: *Acta Moldaviae Septentrionalis: ActaMS, IX*, Botoșani: Editura: Quadrata, 2010.
8. Ziarul *Dimineața*, ediția din 16 februarie 1911.
9. Ziarul *Dimineața*, ediția din 22 februarie 1911.